

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

Art. I. De Ejus Natura & Varietate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

tur, *arg. Reg. Accessorium 42. in 6. cit. Guttierrez num. 5. & Garcias n. 303.*

Secundò literas, quibus executori mandatur, ut certæ personæ certæ quantitatis pensio assignetur; quòd gratia de pensione facta ab ipso Papa: executori verò sola ejus reservatio commissa intelligatur, *Gigas de Pension. q. 21. & cit. Garcias num. 309.* secus esse asserens, si committatur assignatio pensionis incertæ sive, quæ executori videbitur; quòd hoc casu gratia ab executore sit faciendâ.

188. Tertiò etiam gratiam Expectativam præbendæ vacaturæ: inò etiam gratiam ad beneficium vacaturum incertum, si Papa id conferat cum clausula *Ex nunc prout ex tunc*; cum ita gratiæ factæ sola executio delegeretur & perinde sit, ac si bene-

ficiam literarum Gratiæ expeditarum tempore Papa contulisset: & ad tempus *Data omnia retrotrahantur, Gonzalez in Reg. 8. Gloss. 12. num. 42. & cit. Garcias num. 305.*

Quartò literas dispensationum in votis, *vg. Religionis vel Continentiæ, in irregularitatibus & impedimentis conjugiorum*; quòd, licet ejusmodi literis dispensationis gratia faciendâ à S. Poenitentiarie mandari videatur, mandatarium tamen executor non voluntarius, sed necessarius sit; cum, si preces veritate nitantur, Oratori sive impetranti ipsis S. Poenitentiarie literis quæsitum sit jus ad dispensationem, & hæc illi sine injuria nequeat denegari, ut aliis DD. allegatis docent *cit. Garcias n. 312. Sanchez n. 87.*

TITVLVS IV. De Consuetudine.

Humani Juris hæc altera pars est, & §. *Constat. 3. §. 9. Instit. de J. N. G. & C. & can. Consuetudo 5. dist. 1.* Jus non scriptum nominatur; non, quòd non potuerit; sed, quòd non fuerit necesse, eam scriptò comprehendi, *l. Imò 36. ff. de LL.*

ARTICVLVS I.
De ejus Natura & varietate.

SUMMARIUM.

1. Consuetudo alia Facti, alia Juris est.
2. Istius definitio.

3. Differentia à Lege.
4. À Traditionibus, Curia stylo, Ritu, & Prescriptione.
5. Et Prescriptione.
6. Alia est Ecclesiastica, alia Civilis.
7. Alia Generalis, alia Specialis &c.
8. Alia Juxta, alia Præter, alia Contra legem.

Accipi autem consuetudinis vocabulum potest vel pro factis, sive ipsò usu diuturnò & actibus, à communitate vel majoris ejus parte, longò tempore frequentatis: quomodo sumpta, & adhuc imperpetua *Mor & Usus, juxta can. Consuetudo cit. ibi, Quia in communi usu est, vocatur ad hanc Rubr. à Decio num. 2. & Barbosa n. 4.*

- 1a n. 4. Vel pro Jure, orto ex moribus, siue usu & diuturna continuatione ejusmodi actuum, c. fin. quod, ut dictum, Jus non scriptum vocatur, & per definitionem, à ICTis pariter & TT. receptam, esse dicitur, Jus moribus constitutum, quod pro lege suscipitur *can. cit.* Sensus est Consuetudinem esse jus, ad aliquid faciendum vel omittendum obligans, vel etiam aliquid permittens, quod diuturnò publicò & liberò usu seu actuum frequentatione à Communitate introductum est, eò, qui istius curam habet, approbante, ut magis explicabitur in decursu. Unde
3. Consuetudo, etsi cum Lege conveniat; quòd, sicut ista, postquam à legitimo superiore lata & promulgata est, sic etiam legitime introducta consuetudo obliget communitatem, l. De quibus 33. l. sed & 35. ff. de LL. sic enim ad horas Canonicas quotidie recitandas clerici Beneficiati, in sacris Ordinibus constituti & Religionem professi, obligatione ex consuetudine ortà, tenentur, apud Laiman *Theolog. Moral. Lib. 4. tract. 1. cap. 4. n. 2.* sic ovorum & lactiniorum comestio tempore Quadragesimali, in Germania nostra passim permessa, in quibusdam provinciis ac diocesisibus omnibus Jejuniorum diebus, etiam extra liliud tempus, prohibita est, eòdem teste *tract. 8. cap. 1. n. 3.* Etsi, inquam, cum lege ita conveniat, ab ea tamen, & præcipuè differt; quòd Consuetudinis obligatio non ex publicæ potestatis ordinatione, expressa & promulgata, sicut Lex, sed ex usu & moribus communitatis, in eam tacitè consentientis, sit orta, juxta *LL. cit.*
4. Differt etiam Consuetudo, imprimis à Traditionibus propriè acceptis; quòd hæ non ex usu, sed Christi, SS. Apostolorum, aut antiqua Ecclesiæ institutio-

ne, verbò aut scriptò exceptà, sint ortæ, ut colligitur ex illo S. Pauli: *Tenete Traditiones, quas didicistis siue per sermonem siue per Epistolam nostram*, *Theosal. cap. 2. v. 13.* licet usu & frequentatione actuum conservatæ & ad nostrà tempora sint propagatæ, Suarez *Lib. 7. de LL. cap. 4. n. 10.*

Deinde, à Stylo Curia & Ritu, quia hi non solo usu, sed etiam jussu & auctoritate Legislatoris introduci possunt. Quando autem ex usu & similium actuum frequentatione oriuntur, sunt quædam Consuetudines particulares & Jura, ille quidem in loquendo, & præsertim scribendo, juxta c. *Venerabilis 8. de Confirmat. utilis 5. c. Quam gravi 6. de Crimine falsi*, uti etiam in judiciis & sententiis ferendis, secundùm Bartol. in l. *Consuetudo 2. n. 9. Bald. in l. fin. C. Quæ sit longa Consuetudo*: iste verò in obeundis actionibus sacris observanda, *citt. Suarez cap. 5. n. 3. & Palao n. 3.*

Denique à Præscriptione, quacum, licet ea saltem, quæ contra legem est, Consuetudo non parùm conveniat: ab ea tamen plurimùm differt primò, quòd ista respiciat communitatem, quam obligat: præscriptio verò tantùm personas privatas: & quando contra Communitatem procedit, hæc tanquam persona particularis consideretur, Petr. *Ravennas de Statut. §. 3. n. 7. & Palao cit. n. 5.* Secundò, quòd ad præscriptionem non requiratur consensus ejus, contra quem præscribitur: ad consuetudinem verò necessarius sit consensus, saltem tacitus, Principis siue alterius, à quo lata legi per eam derogatur, Suarez *citt. Lib. 7. cap. 13. n. 6.* Tertio; quòd illa, tam in corporalibus quàm in incorporalibus: ista verò in posterioribus duntaxat locum habeat, Magnificus D. Collega D. Bafus à Menn- & Sanderstorff *Tract. de Consuet. n.*

fuert. n. 24. Quartò, quòd, ut infrà statuetur, præscriptio minuat dominium aut jura ejus, contra quem præscribitur, ad eamque necessaria sit bona fides, *c. Vigilanti 5. & c. fin. de Prescript.* non autem Consuetudo, quæ nec dominium aut jus alterius minuit, neque bonam fidem requirit, ut infrà pluribus dicitur cum eodem *n. 26. & Haunoldo de l. 51. trañ. Proem. n. 134.*

6. Divisiones Consuetudinis variæ, & ferè tot sunt, quot Legis humanæ; est enim alia Ecclesiastica, & alia Civilis. Ecclesiastica sive Canonica vocatur, quæ versatur circa materiam spirituales, ut est Consuetudo recirandi Breviarium, jejuniandi, alicujus Sancti diem festivè celebrandi: uti etiam quæcunque propria est Clericorum, quantumvis circa materiam temporalem versari videatur; cum etiam tales, quatenus Ecclesias & personas Ecclesiasticas solas spectant, non merè prophanæ, sed aliquò modò spirituales censeantur. Civilis sive Politica est, quæ versatur circa materiam prophanam, & ad temporale regimen & bonum commune Politicum pertinentem, indeoque præcipuè laicos: clericos autem non afficit, nisi quatenus sunt & considerantur, ut cives & membra communitatis sive Reipublicæ, Suarez *cit. Lib. 7. cap. 5. à n. 1.*

7. Rursum, sicut Lex, alia est Generalissima, quæ extenditur per Orbem universum, ut Jus Gentium & usus Signaculi S. Crucis, *can. Ecclesiasticarum 5. dist. 11.* Alia Generalis sive communis, quæ in toto Regno vel Natione, *c. Exruarum 5. de Aub. & usu Pallii.* aut etiam in tota Provincia observatur *c. Cum Ecclesia 31. in fine de Elect.* Alia Specialis, quæ viget in una civitate, oppido, pago, *c. Venientes 19. de Jurejurando & l. Venditor 13. S. 1. ff. Commun. Prad.*

Alia denique Specialissima, quæ in minima parte populi, vg. in una Ecclesia, monasterio, collegio est recepta, Florentin. *in Summa hie n. 11.* & Tholosanus *Partit. Jur. Canon. Lib. 1. tit. 2. cap. 14.*

Præter has cum Lege communes divisiones Consuetudo, celebri & apud DD. passim recepta partitione, alia Juxta, alia Præter & alia Contra legem dicitur esse, apud Panormit. *in c. fin. n. 20. Zabarell. in c. cit. q. 45.* Roch. de Curte de *Consuetud. f. 5. n. 5.* & Suarez *cit. Lib. 7. cap. 4. n. 1.* Juxta, sive secundum legem, quæ ferè Facti est, vocatur, quæ Jus sive legem jam conditam diuturnò usu confirmat, *can. In istis 3. dist. 4. & c. Septima 14. de Censib.* vel etiam interpretatur, *l. Si de interpretatione 37. & l. Nam Imperator 38. ff. de LL. & c. Cum dilectus 1. ubi optima legum interpres vocatur; sic enim, quòd Canonicum præceptum jejunii Quadragesimalis ad jejunium acceptum moraliter, cui non obstat potus aut etiam modicissima sumptio cibi: contra verò præceptum jejunii, ad SS. Eucharistiæ Sacramenti sumptionem requisitè, obliget ad jejunium acceptum physice, quòd quæcunque etiam minima cibi potusque sumptione violatur, à sola Consuetudine, utriusque legis interpretate, habetur. Præter legem est, quæ introducit jus novum, sive quæ præcipitur vel prohibetur aliquid, de quo nulla lex ante fuit, *can. Consuetudo cit. & l. De quibus 32. ff. de LL.* Contra legem verò, sive hinc contraria dicitur, quæ introducit oppositum Legis, sive Juris humani antecedentis: & istius dispositio, vel edita non recipitur, vel recepta abrogatur, vel ei derogatur: prout vel tota, vel ex parte tantum definit obligare. Dico *Humanam*; quia Naturali aut Divino Juri quæcunque consuetudine derogari non potest, dicitur.*

diserte habetur *c. fm.* & plenius tradetur *n. 38.*

ARTICULUS II.

De Rationabilitate: de frequentia & qualitate actuum, ad Consuetudinem requisitis.

SUMMARIUM.

9. *Introducitur à Communitate:*
10. *Non virorum tantum, sed & mulierum.*
11. *Consuetudo esse debet rationabilis.*
12. *Quæ talis aut secus in specie:*
13. *Et generaliter sit.*
14. *Rationabilis etiam est, quæ derogat legi.*
15. *Introducitur per actus frequentatos.*
16. *Hoc est non semel tantum bñve, sed sæpius.*
17. *A Communitate tota, vel majori ejus parte,*
18. *Uniformiter,*
19. *Liberè,*
20. *Publicè ac notoriè:*
21. *Secundum nonnullos Juris,*
22. *Verius etiam solius Facti notorietate,*
23. *Et animò obligandi Sc. iteratos.*
24. *Unde talis animus colligatur.*

9. **I**ntroduci Consuetudo potest à populo, *l. De quibus 32 §. 1. & l. Sed & ea 35. ff. de LL.* Populi autem nomine hic venit quævis communitas perfecta, non solum libera & superiorem in temporalibus non recognoscens: sed etiam subdita, & quæ sui gubernationem, & cum ista legum ferendarum potestatem in Principem transtulit, vel in Optimates sive, ut quidam loquun-

tur, non tantum, quæ legem condere ipsa potest, sed ea etiam, quæ à superiore latis legibus gubernatur, ut sunt Ecclesia, Diœcesis, Ordo Religiosus, Monasterium, Imperium, Regnum, Provincia, Civitas, oppidum &c. sic enim communitas clericorum Papâ inferiorum, imò etiam laicorum, licet SS. Canonibus derogare lege vel statuto nequeat, *can. Institutionis 25. q. 2.* eis tamen contrariam & derogantem consuetudinem, v.g. ab illis præcepti Jejunii aut Festi observatione eximentem, introducere potest, Suarez & Salas *de LL. ille Lib. 7. cap. & n. 9.* Iste verò *disp. 19. S. 6. n. 59.*

Dubium est, an consuetudo introduci valeat à mulierum v.g. monialium communitate, quod cum Panormit. *in c. fm. n. 8.* & aliis, sed ambigè satis, negare videtur Tiraquell. *de Primogen. q. 16. n. 2. & 6.* eâ ductus ratione; quòd lex & consuetudo æquiparentur, *l. De quibus 32. ff. de LL.* & sicut constitutio illius, sic & istius introductio exigat jurisdictionem seu potestatem legislativam & quæ istâ regatur, communitatem perfectam: mulieres autem, in monasterio & quovis alio cætu sociatæ, nec jurisdictionem habeant, nec constituent perfectam communitatem; cum, licet Abbatissis, & similibus Præpositis subiectæ sint, ab his tamen non jurisdictionis & legislativæ, sed æconomica dumtaxat sive domestica potestate regantur. Ex qua ratione infertur, à monialibus certa die jejunandi, audiendi Missam, certum aliquod Officium recitandi obligationem, à propria Regula non impositam induci, vel ab ea impositam tolli usu vel non usu, quantumcunque tempore & quocunque animo continuato, non posse: neque introduci vel abrogari certam solennitatem in actibus capitularibus observandam: licet ea ex quasi

10.